

TERITORIÁLNÍ OBRANA FRANCIE

Podplukovník Antonín Berka

Sotva skončila válka francouzského imperialismu v Alžíru, přistoupilo de Gaullovo politické a vojenské vedení k všeobecné reorganizaci francouzských ozbrojených sil. Organizace francouzské armády, její výzbroj a způsob jejího výcviku byly až dosud specifické a odpovídaly potřebám kolonialistické — v podstatě protiguerillové — války nejprve v Indočíně, později v Alžíru.

V době, kdy byly francouzské ozbrojené síly zcela poutány kolonialistickou válkou, nemohly být efektivní podporou de gaulistické velmocenské politiky ve sféře mezinárodních mocenských vztahů především v samotné Evropě. Po ukončení války v Alžíru otevřela se francouzskému imperialismu perspektiva vývoje jeho nových vztahů zvláště k anglickému, americkému a západo-německému imperialismu v západní Evropě. Francouzský imperialismus má nyní možnost podepřít své politické a ekonomické aspirace reálnou vojenskou silou, kterou nemohla vytvořit armáda organizovaná pro potřeby kolonialistické války a touto válkou zcela pohlacená. Pro nové potřeby a zvláště pro nové politické cíle je nutné vytvořit armádu, která by mohla plnit úkoly potenciální války na evropském válčišti a být vážnou položkou ve hře sil imperialistické západní Evropy.

Plán reorganizace francouzských ozbrojených sil má být uskutečněn po etapách do deseti let, tj. od roku 1960—70.

V budoucnosti budou tvořit francouzské ozbrojené síly tři základní složky:

1. **samostatná atomová úderná síla** (*La force de frappe*), jejímž základem je válečné letectvo a námořnictvo, později vlastní raketové vojsko jakožto nosiči atomových a termionukleárních zbraní,

2. druhou složkou jsou **pozemní síly** (*les forces terrestres*), které budou mít pozemní, letecké i námořní svazky a budou určeny k atomové a termionukleární válce na pozemním válčišti evropského typu. Mají mít 6 až 7 mechanizovaných a tankových divízi francouzského typu 59. Jakousi podskupinou této druhé složky má být tzv. intervenční skupina (*la groupe d'intervention*), v níž budou všechny výsadkové jednotky a svazky.

Obě první složky — samostatná atomová úderná síla a pozemní síly — vytvářejí systém tzv. „vnější obrany“ (*défense extérieure*).

3. Třetí základní složkou francouzských ozbrojených sil jsou tzv. **síly „vnitřní obrany“** (*les forces de défense intérieure*).

Tvoří je tři skupiny:

- Operační obrana teritoria (*la défense opérationnelle du territoire*) — D. O. T.,
- letecká obrana teritoria (*la défense aérienne du territoire*) — D. A. T.,
- civilní obrana (*la défense civile*) — D. C.

Předpokládá se, že v budoucnosti bude jen 25 % branců zařazeno k jednotkám neteritoriální vojenské organizace, tj. k vysoce technicky vyspělým svazkům první a druhé složky. Obsluha moderní bojové techniky si vyžadá soustavné, dlouhotrvající odborné technické školení. Výcvik těchto branců by trval 18 až 24 měsíců. Jejich základ spočívá především v kádrech profesionálů.

Zbytek branců, tj. 75 %, by sloužil v systému teritoriálních útvarů DOT v diferencovaném rozpětí 6—12 měsíců.

V informativní stati uvedeme stručnou charakteristiku podstaty francouzské operační teritoriální obrany.

Před rozбором úlohy jednotlivých organizačních prvků teritoriální obrany Francie, zmíníme se o jejím celkovém teritoriálním (územním) rámci.

Nové organizační členění teritoriální obrany, které probíhá v souvislosti s reorganizací francouzské armády, je v úplném souladu s politickosprávním a ekonomickým systémem.

Nejnižším organizačním stupněm, nejmenší buňkou teritoriální obranné struktury je **kanton**. Ve Francii je 3041 kantonů. Z politickosprávního hlediska se kantony spojují ve větší celky — **départementy** (oblasti), kterých je ve Francii 90.

V nově připravované ekonomické, politickosprávní organizaci mají být vytvořeny nové správní celky z departementů, tzv. **régions** (programy, kterých má být

21. Byly ustaveny jednak proto, aby byla uvedena do souladu a jednoty ekonomická stránka z hlediska vojenské účelnosti, dále proto, aby zvýšená centralizace státní správy v de gaullovském státně politickém systému mohla pružně řídit oblasti. Tyto zcela nově vytvořené spojovací mezipřehledy (régions programées) se spojují ve vyšší celky — okruhy (régions de défense), kterých je v nové teritoriální organizaci s pařížským okruhem 10 (dříve 9). Nejvyšším centralizovaným organizačním celkem jsou pak „pásma obrany“, kterých je celkem 6. Jsou to:

1. „Zone Paris“ se sídlem v Paříži, které zahrnuje území 1. vojenského okruhu.

2. „Zone Nord“ — Sever se sídlem v Lille. Zahrnuje území 2. vojenského okruhu. Je spojeno s pobřežní obranou 1. námořního okruhu, který zahrnuje oblast moře mezi calaiskou úžinou a normanským poloostrovem až k Cherbourgu. Hlavní operačně strategický úkol tohoto pásma je zabránit protivníkovi vniknout na teritorium Francie z Holandska a Belgie. Velitel tohoto pásma obrany odpovídá za bezpečnost přístavů Dunkerque, Boulogne, Le Havre a Rouen.

3. „Zone Ouest“ — Západ se sídlem v Rennes zahrnuje 3. a 10. okruh obrany. Do tohoto pásma jsou včleněny dva námořní okruhy. První má VS u Cherbourgu a zaujímá námořní oblast od východních břehů normanského poloostrova k výběžku poloostrova Finistère. Druhý námořní okruh s VS u Brestu zaujímá námořní oblast od výběžku Finistère až k španělsko-francouzským hranicím.

4. „Zone Sudouest“ — Jihozápad se sídlem v Bordeaux zahrnuje území 4. a 5. vojenského okruhu. Patří k němu západní část Massif Central a přístav De la Palisse.

5. „Zone Sudest“ — jihovýchod se sídlem v Lyonu zahrnuje 8. a 9. okruh. Jeho velitel odpovídá za obranu alpské hranice, východní části Massif Central a středomořského pobřeží s přístavy Toulon, Marseille, Pont Vendres. K tomuto pásmu obrany je připojen 3. námořní okruh, který zahrnuje oblast španělských hranic k Marseilli a Kostarice.

6. „Zone Est“ — východ se sídlem v Metz zahrnuje území 6. a 7. okruhu obrany. Jeho úkolem je chránit týl vojsk prvního operačně strategického sledu, jeho sklady a zařízení.

Jaká bude činnost jednotlivých teritoriálních prvků francouzské obrany v míru a ve válce?

De gaullistické vojenské vedení plně vychází z převratných důsledků, jaké měly jaderné a raketové zbraně na strategii a taktiku, na organizaci a systém řízení a bojovou přípravu vojsk. Vychází z předpokladu, že v současné době je síla pozemních vojsk nebo válečného loďstva určována nejen počtem divizí či plavidel, ale hlavně počtem a silou jaderné munice, které může být použito proti vojskům a objektům protivníka. De Gaulle ukazuje, že vlastně poprvé v dějinách francouzských ozbrojených sil není zvětšení početního stavu ozbrojených sil hlavním úkolem.

Dlouhodobý, perspektivní plán předpokládá, že Francie bude mít v době míru ozbrojené síly v počtu 600 000 osob (kromě jednotek vojenského četnictva).

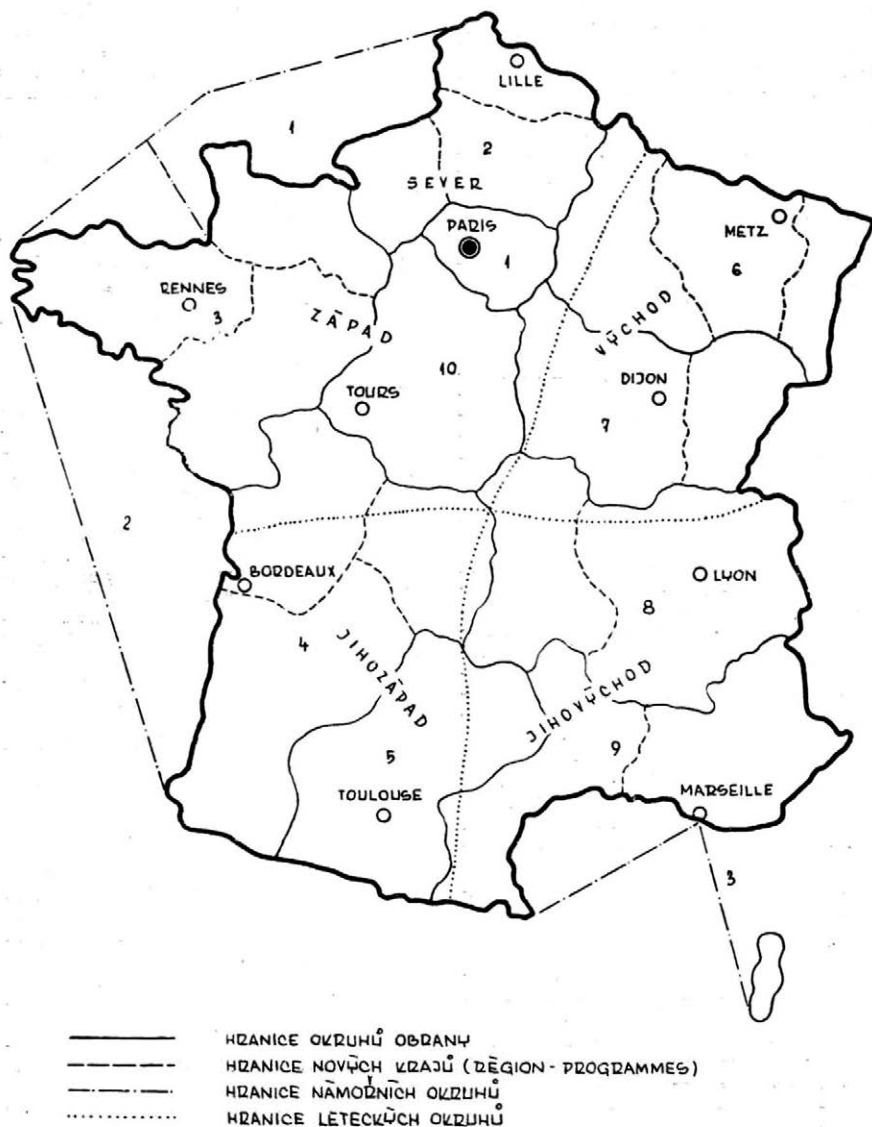
De gaullistická militaristická propaganda zdůvodňuje, že tak malé ozbrojené síly nemohou být žádným velkým břemenem pro zemi s počtem 50 milionů obyvatel, že tuto radikální redukci, kdy se v případě války zmenší francouzská armáda z 4 milionů vojáků v roce 1939 na 1 milion, umožnil přechod k vyzbrojení nejmodernějšími raketovými jadernými prostředky. Podle údajů francouzského vojenského tisku jedna ekvivalentní tuna jaderné munice je 50—100krát levnější než tuna konvenčních travin a výdaje na vlastní raketový jaderný výzkum a výrobu strategických jaderných a raketových sil činí jen 13 % vojenského rozpočtu (ke konci desetiletí budou činit tyto výdaje 25 %).

Počítá se s tím, že v případě války budou mít jednotky teritoriální obrany země celkem 240 000 mužů. Poměr sil vnitřní, teritoriální obrany země DOTu a bojových vojsk (corps batailles) v systému „vnější obrany“ bude asi takový: na 1 milionu zmobilizovaných osob pro pozemní armádu podílí se asi 3/4 bojová vojska a 1/4 DOT.

Teritoriální síly obrany Francie (DOTu) tvoří vlastní vojenské síly DOTu, oblastní, subdivizní pluky, k jejichž podpoře jsou včleněny vševojskové brigády a jednotky letectva. Dále tzv. teritoriální rotý složené z mužů, kteří nepodléhají vojenské službě; jejich úkolem je ochrana důležitých státních a vojenských objektů.

Dále k nim patří tzv. útvary republikánské stráže, jejichž posláním je udržet

STRUKTURA TERITORIÁLNÍ OBRANY VE FRANCII

kázeň a pořádek uvnitř zápolí (compagnies républicaines de sécurité — C.R.S.); jsou složeny ze speciálně cvičených osob vyzbrojených lehkými automatickými zbraněmi. Podléhají ministerstvu vnitra.

Jaká bude činnost a součinnost jednotlivých složek DOTu v případě války?

Pevnou organizační základnou celého DOTu, na níž má být co nejrychleji uskutečněna mobilizace, jsou jednotky oblastního četnictva, které jsou organizovány v brigádách podle kantonů, kromě některých mimořádných brigád ve velkých přístavech. V každém kantonu je jedna brigáda. Poněvadž je ve Francii 3041 kantonů, a je nutné počítat se zálohou, je nyní ve Francii kolem 4000 těchto brigád gendarmerie nationale.

V soustavě DOTu je toto „národní oblastní četnictvo“ oporou lokálního pořádku, osou co nejrychlejší lokální mobilizace.

Zvláštní místo a úlohu zaujímá v systému DOTu tzv. „mobilní četnictvo“ (gendarmerie mobile). Zatím co „národní četnictvo“ má především úkoly kontrolní a pořádkové a není zasazováno do bojových akcí, mobilní četnictvo je dynamickou, bojovou, aktivní složkou. Je organizováno v eskadronách (našich rotách), z nichž každá má 80 specialistů vycvičených v taktice potírání hnutí odporu uvnitř země. Eskadry mobilní policie jsou motorizovány, schopny rychlých a rozsáhlých manévrů a jsou vyzbrojeny automatickými zbraněmi nejmodernějšího typu. V národně osvobozené válce alžírského lidu proti francouzskému kolonialismu byly jednotky mobilního četnictva nejbrutálnější a nejbezohlednější nástrojem antiguerrilly. Měly rozděleno zápolí francouzských vojsk v Alžíru systémem „rozčtverečkování“ (quadrillage), které postupně procešávaly zápolí od východu na západ.

Zatímco jednotky četnictva (národního i mobilního) jsou stále na plných počtech, oblastní pluky jsou v míru udržovány jen na 30 % stavu.

Podle plánu výstavby DOTu má být postaven v případě války v každé oblasti jeden oblastní pluk ze záloh. Poněvadž ve Francii je 90 departementů a některé jsou počtem obyvatelstva silnější, předpokládá se, že ve válce bude postaveno kolem 100 těchto oblastních pluků DOTu. Každý oblastní pluk bude při mobilizaci

doplněn na plný stav ze základny jedné rot, která je postavena již v míru a tvoří mobilizační středisko, jádro tohoto pluku. Pluky budou doplněny na plné početní stavy předem určenými záložnými podle kádrových seznamů, vypracovaných orgány teritoriální národní policie ve spolupráci s osobními odděleními kapitalistických zaměstnavatelů.

Teritoriální subdivizní pluky mají mít praporečnickou organizaci a mají být vyzbrojeny lehkými zbraněmi. Výstavba vojenských jednotek má být ukončena do roku 1965.

K podpoře teritoriálních subdivizních pluků DOTu jsou vyčleněny vševojskové brigády (brigades interarmées). Pro každý vojenský okruh se počítá s 1 touto brigádou. Celkem je 10 těchto brigád interarmées a se záložními brigádami může jich být celkově 15. Každá tato brigáda má 5000 osob a je již v míru na plných početních stavech. Má rotu tanků (o čtyřech čtách), skupinu dělostřelectva, ženijní rotu, popřípadě další speciální jednotky, jejichž složení vyplývá z charakteru vojenského okruhu, jeho úlohy a místa v celém systému teritoriální obrany. V roce 1963 měla být plně bojeschopná speciální tzv. alpská brigáda, jejíž rozmístění se předpokládá v prostoru Annecy-Grenoble, kde má být cvičena pro boj v horách. V téže době byly vytvořeny útvary v hodnotě jedné brigády ve Středním masivu. S výstavbou 5 jiných brigád se počítá v roce 1965, se zbývajícím počtem v roce 1967.

K podpoře bojové činnosti teritoriálních pluků a brigád jsou vyčleněny a předem připraveny jednotky letectva; z vojenských vzdušných okruhů bude do složení vnitřní obrany začleněno 10 letek vojenského letectva. Přitom velení PVO vyčleňuje do podřízenosti vnitřní obrany prostředky zjišťování a aktivní prostředky PVO pro ničení cílů nebo k ochraně vojsk. Pozemní vojska celé vnitřní obrany řídí v míru velitelé vojenských okruhů a útvarů vojenských vzdušných sil, velitelé vojenských vzdušných okruhů nebo velitel PVO.

V okruhu obrany je hlavním představitelem velitel okruhu (le général Commandant de la Région militaire), který má štáb s náčelníky druhů vojsk a služeb. Jeho velitelská pravomoc se vztahuje na všechny útvary, jednotky a vojenská zařízení pozemní armády, které jsou rozmístěny na územním okruhu. Omezenou pravomoc má však k jednotkám a zaří-

zením, podléhajícím přímo ministroví obrany, popřípadě k jednotkám a zařazením týlovým, jejichž činnost zabezpečuje všechny druhy ozbrojených sil. Tak například na území 99. okruhu je z celkového počtu 35 000 vojáků plně podřízeno veliteli okruhu jen 24 000 vojáků.

Na úrovni okruhu obrany je vládou určen do funkce tzv. IGAME (Inspecteur Général de l'Administration en Mission Extraordinaire). Je to vysoký státní úředník, zpravidla prefekt ustavený vládou v hlavním městě okruhu, vybavený zvláštními mocemi, který je ve věcech vnitřní obrany pověřencem ministerstev, zainteresovaných na obraně státu. Řídí činnost podřízených prefektů v departementech v otázkách civilní obrany a využití všech místních zdrojů pro účely obrany státu. IGAME odpovídá za vnitřní bezpečnost, kontroluje obranná opatření nevojenského charakteru, koordinuje činnost správních a vojenských orgánů ve věcech civilní obrany atd. Při plánování obrany a v otázkách použití ozbrojených sil k udržení pořádku, je mu odborným poradcem velitel okruhu obrany. V ekonomických záležitostech je mu poradcem člen hlavní inspekce národního hospodářství. Vojenský velitel okruhu a IGAME jsou společně odpovědní za vypracování plánů obrany území a za jejich uskutečnění. V hlavním městě departementu tvoří prefekt, vojenský velitel departementu a velitel roty četnictva smíšený štáb, schopný řešit záležitosti DOTu. Podobně je tomu i na stupni vojenského okruhu, kde je pracovním orgánem smíšený štáb (L'État-major mixte), složený z vojenských a civilních funkcionářů. Do zahájení války jsou odpovědní za udržování pořádku civilní představitelé a vojáci mají úlohu technických poradců. Jakmile je vyhlášen poplach, přebírají veškerou odpovědnost za řízení operací vojenští činitelé.

V průběhu války budou všechna vojska vnitřní obrany centralizována a podřízena vrchnímu veliteli válčiště „Metropole-Středozemní moře“. V podřízenosti jediného velitele válčiště budou tak intervenční síly (vnější obrany, kromě francouzských vojsk vyčleněných do NATO a ponechaných francouzskou vládou v jeho podřízenosti) i všechny síly vnitřní obrany území.

Hlavní úkoly teritoriální operační

obran (DOTu) určuje Výbor obrany, jehož předsedou je prezident republiky a členy ministerský předseda, ministr zahraničí, ministr vnitra, ministr obrany, ministr financí, ministr průmyslu.

Hlavní úkoly teritoriální obrany byly stanoveny takto:

— zabezpečení týlu bojových vojsk v případě potřeby i jejich zesílení jednotkami DOTu,

— boj s protivníkem, který pronikl do prostoru obrany DOTu,

— boj proti vnitřnímu nepříteli.

Takto vymezené úkoly vyjadřují smysl DOTu, tj. přispět k bezprostřední obraně celého státního území a všech jeho obyvatel, k udržení jejich bojového ducha a jejich fyzickému zachování ve válce, která již v prvních okamžicích zachvátí celé území Francie.

Jednotky teritoriální obrany Francie mají být připraveny na celém jejím území k zničení protivníka, který pronikl do hloubky teritoria nebo byl vysazen jako vzdušný či námořní desant. Rozbije-li protivník jednotky DOTu, je uloženo jejím příslušníkům bojovat novou formou guerilly. Jeden z nejdůležitějších úkolů DOTu je trvalý a bdělý boj s tzv. „pátou kolonou“ uvnitř země, jejíž činnost považuje de gaulistické velení zvláště ve spojení se zahraniční pomocí za velmi efektivní nebezpečí.

Jednotky DOTu zúčastnily se některých větších vševojskových cvičení, např. tzv. národních manévřů na podzim roku 1962. Byla vyzkoušena jejich bojová činnost proti vysazenému operačním výsadekům „rudého“ v Massif Central. Zkušenosti z tohoto cvičení, uveřejněné ve francouzském vojenském odborném tisku ukazují, kolik základních problémů je nutné ještě řešit v souvislosti s bojovou úlohou DOTu. Největší nedostatek je, že jednotky DOTu nejsou pro vysoké úkoly, kterými byly pověřeny, dostatečně vyzbrojeny. Nejvyšším státním funkcionářům bylo uloženo zabývat se touto velmi naléhavou otázkou a bezodkladně ji vyřešit.

Složitost problematiky DOTu je však zcela záměrně přesunována do otázek technických, aby se zakryly hlavní a nepalcivější slabiny celé soustavy DOTu, tj. její morální politická podstata.